

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”, „Miercurea”, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Luceafărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 16—, pe 1/2 an K 8—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul IV.

Sibiu, 27 Septembrie 1902.

Nr. 39.

Importanța expozițiilor.

În anii din urmă s'au auzit multe voci contra aranjării expozițiilor. Anume se susținea, că expozițiile și-au trăit traiul. Dar cercurile cele mai serioase ale societății au fost și sunt acum, mai mult de cât oricând altă dată convinse, că expozițiile aranjate la intervale nu prea scurte formează o necesitate economică, un motor al vieții culturale.

Expozițiile oferă prezentului resplata morală pentru sacrificiile aduse, iar viitorului îi îmbie însemnate despăgubiri materiale.

Producțiunea nu trebuie să se teamă de concurență. Cel tare trebuie să cerceteze cu deamănuntul: ce poate și cât poate, cum și că ce'i mai este rezervat a cuceri în viitor; cel slab trebuie să-și oțelească puterile, să învețe și să se înalțe conform exemplelor ce i-se oferă în ocaziunea expozițiilor.

„Pest. Lloyd” scrie — din incidentul expoziției din Poșon, — că special în Ungaria expozițiile au o valoare triplă: una economică, una culturală și una națională. Producțiunea indigenă, obicinuită a aduce jertfe, fără a conta imediat la mulțumită, nu și-a astupat niciodată urechea la apelul de a se prezenta pe câmpul de luptă, unde sunt numai învingători, nici odată învinși. Cu chipul acesta producțiunea indigenă a cuprins teren tot mai larg din expoziție în expoziție, și astfel — pe lângă toată mulțimea de neajunse — nu are să se teamă nici să se rușineze asemănându-se cu grandioasa dezvoltare a producțiunii altor țări..., de oare-ce prestațiunile țerii pe terenul economic — indeosebi pe cel agricol — sunt evidente și prețioase. Agricultorii cei mai culti din vest ar pute să învețe, participând la expozițiile din Ungaria, și cu chipul acesta spulberându-se multele prejudeții neîndreptățite față de Ungaria.

Fiind, cum s'a dis mai sus, expozițiile o necesitate economică și un motor al vieții culturale, ele se și aranjază în toate țările pornite pe calea civilizațiunii. Mai nu e an în care să nu fie aranjată câte o expoziție universală în statele cele mai puternice, apoi expoziții regnicolare, regionale, etc. constătătoare din mai mulți sau mai puțini rami de producțiune.

Diferitele țări de pe fața pământului sunt tot mai mult avisate unele la altele, exportând prisosul produselor agricole și industriale și importând materiile, de cari au trebuință, însă nu le pot produce.

Există deja de mult o luptă economică pentru desfacerea produselor de prisos și această luptă devine pe și ce trece tot mai intensivă.

E mult de când statele puternice, — s. e. Franța, Statele-Unite ale Americii, Britania mare, etc. — aranjază la anumite intervale expoziții universale, arătând ce pot ele produce pe toate terenurile de activitate și la astfel de expoziții de obicei sunt invitate a participa toate statele cu tot ce ele au mai bun.

La aceste ocazii toate statele, cari expun, își au partea lor de câștig. Să luăm s. e. participarea României la expoziția universală aranjată la Paris în 1900.

La această expoziție România a expus obiecte de pe:

1. Terenul educațiunii și învățământului.
2. Opere de artă.
3. Instrumente și proceduri ale literelor, științelor și artelor.
4. Material și proceduri generale ale mecanicii.
5. Material și proceduri ale electricității.
6. Geniul civil și mijloace de transport.
7. Material și proceduri de exploatare agricole.
8. Horticultură-arboricultură.
9. Păduri, vânat, pescuit.
10. Morăria, făina de grâu, mălaiul, pastele alimentare.
11. Mine, cariere, metalurgie.
12. Decorațiuni și mobile pentru locuinți și edificii publice.
13. Fire, țesături, vestminte.
14. Industria chimică.
15. Diverse industrii.
16. Economie națională, igienă, asistență publică.
17. Armate de uscat și de ape.

Cu chipul acesta România a arătat, ce poate și cât poate, și precum dice dl D. C. Ollanescu, comisarul general al expoziției române la Paris — a luat parte oficial la această sărbătoare a muncei, care a fost în adevăr o manifestare superbă a geniului omenesc. Popoarele, adunate în Paris, au putut la sfârșitul veacului să măsoare progresul îndeplinit în toate ramurile industriei și să constate minunatele rezultate la cari au ajuns eforturile generațiilor nouă.

Și că e vorba de România, credem că nu pentru-că ar fi doară la modă aranjarea expozițiilor — se va organiza marea expoziție agricolă din anul viitor în București, ci prin ea societatea agrară a marilor

proprietari ținese a contribui în mod mai sigur și mai eficace la progresul și perfecționarea reală a agriculturii.

Tot astfel și la noi, „Asociațiunea“ a aranjat expozițiile din 1862 și 1881 în Brașov și Sibiiu, nu pentru a parada, ci pentru ca înșine să ne convingem de progresul ce am făcut pe terenul industrial și pe terenul industriei de casă și cu o cale să arătăm și străinilor, că nu suntem așa rămași îndărăt, precum răuvoitorii noștri totdeauna au căutat să ne prezente.

Nobile scopuri au servit și micile expoziții de lucruri de mână aranjate de reuniunile noastre de femei din comitatele Hunedoara și Selagiu, cele comunale aranjate de diferitele despărțăminte ale Asociațiunii, anume al Blajului, Branului, Orăștiei, etc.

Nu de mai puțină importanță au fost diferitele expoziții de vite și de poame aranjate de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului“, expoziția industrială aranjată în 1892 din incidentul iubilului de 25 de ani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, care a dat prilej a se auzi, că meseria română începe a se desvolta în conformitate cu trebuințele poporului românesc.

Apoi cine ar pute nega folosul practic al expoziției industriale românești, ce se va aranja în Octombrie a. c. în Sibiiu? și pentru a cărei bună reușită ar trebui să se intereseze întreg publicul românesc.

La acest loc ne vine aminte, că prin nimica nu s'ar pute sërba în mod mai vrednic împlinirea a 18 secole dela așezarea noastră pe aceste plaiuri, de cât tocmai prin o *expoziție mare românească*. Cercurile noastre conducătoare, ar fi de dorit, să se intereseze de această importantă chestiune și să iee de timpuriu măsurile trebuincioase pentru-ca la 1905 ea să se poată realiza.

S.

Desvoltarea și politica băncilor de emisiune.

(Urmare din Nr. 37 al „Rev. Econ.“)

IV.

Acum trebuie să ne ocupăm cu felul mijloacelor noastre de circulațiune precum și cu poziția aurului și argintului în sistemul nostru valutar.

Conform situațiunei dela 15 August 1892 tesaurul de aur era de 141·3 milioane coroane, iar furnisările ambelor guverne făceau 542·3 mil. cor., așa că dela inițierea reformei valutare până la 7 August a. c. s'au importat pe basa compensațiunei 384·3 milioane cor.

În urma operațiunilor, cari stau în legătură cu rambursarea biletelor de stat, tesaurul de aur a obținut următoarele alimentări: 320 milioane coroane prin retragerea biletelor de stat de fl. 1, fl. 5 și fl. 50. Mai departe o sumă de 64 milioane coroane, pentru care Banca a furnisat administrațiilor de stat fiorini de argint, cari s'au folosit pentru monetisarea de piese de coroane de argint. Pe urmă circa 160 milioane aur, contra cărora Banca a emis bilete de 10 coroane. Până la finea anului 1901 s'au monetisat din tesaurul de aur piese de câte 20 și 10 coroane în valoare de 1020·7 milioane coroane. După statutele cele noue Banca este îndreptățită a incorpora la tesaurul ei de aur și portofoliul ei de devise și de bilete străine cât timp acestea sunt solvibile în aur, dar numai până la maximul de 60 milioane coroane.

Cu finea semestrului prim 1902 circulațiunea a fost următoarea:

	în milioane coroane
Bilete de bancă	1470
„ „ stat	9
Monete de 20 și 10 coroane circa .	140
Fiorini de argint }	70
Piese de 5 coroane }	
Piese de 1 coroană	184
Nichel	47
Aramă	13
Suma 1933	

Pe când în țările cu valută de aur o mare parte a aurului se găsește în circulațiune pe atunci la noi afară de 140 milioane coroane întregul stoc de aur se află concentrat la Bancă. Circulațiunea aurului va pute crește la noi numai atunci, când se vor fi răscumpărat cu aur biletele de 20 și 10 coroane și cel mai mic bilet de bancă în circulațiune va fi hârtia de 50 coroane. Din biletele de bancă aflătoare în circulațiune în suma de K 1470 milioane, biletele de 20 și de 10 coroane fac circa jumătate, așa că circulațiunea de aur s'ar cifra la circa 700 milioane, arătând față de situația actuală un plus de 560 milioane coroane. Abstrăgând dela reducerea tesaurului actual de aur cu însemnata sumă de K 560 milioane (la 7 August a. c. au fost 1067·9 milioane monede și bilioane de aur și 59·4 trate în aur), prin care reducerea poziția Băncii s'ar slăbi în mod extraordinar este de actualitate întrebarea, că ce are să se întempe cu rezerva cea mare de monete curente de argint în suma de peste 200 milioane coroane (conform situației dela 7 August 302 mil. coroane monete curente și divisionare).

După cum conform ordinului împărătesc dela 21 Sept. 1899 ambele guverne au primit 32 milioane piese de câte fl. 1 în argint, contra unei sume în monede de aur, tot astfel ar trebui schimbate și cele 200 milioane coroane fiorini de argint cu monete de aur de ale țării. Iar fiorinii de argint să se întrebuițeze spre monetizarea de piese de 1 coroană argint, prin care operațiune statul ar dobândi la monete un câștig respectabil. Câștigul acesta provine de acolo, că un florin de argint conține 11 $\frac{1}{9}$ gr. argint fin, pe când 2 coroane de argint conțin în urma dispozițiunilor de monetizare numai 8·64 gr. argint fin. Deci statul ar câștiga la 100 milioane fiorini de argint circa 247,000 kgr. argint curat.

Circulațiunea actuală a argintului se poate evalua numai aproximativ. Deoarece până acum s'au monetisat cu totul 200 milioane coroane în piese de câte 1 coroană și 64 milioane coroane în piese de câte 5 coroane, în circulațiune se găsește însă numai 184 milioane coroane, trebuie să se admită, că circa 80 milioane coroane (în piese à K 1, și à K 5) se află în posesiunea băncii și că afară de cele 184 milioane se mai află în circulațiune încă vreo 70 milioane coroane în piese à fl. 1 argint. Aceasta ar face laolaltă 254 milioane coroane sau circa 5 $\frac{3}{4}$ coroane de fiecare cap al populațiunei, pe când în Belgia circulă 40 coroane, în Franca 60 coroane, în Elveția 25 coroane, în Germania 17 coroane în monedă de argint de fiecare cap al populațiunei. Dacă s'ar monetisa conform propunerii de mai sus în piese de coroane atât cele 200 milioane coroane în fiorini de argint, cât și cele 35 milioane coroane fiorini de argint, cari se admit a fi în circulațiune, atunci circulațiunea totală în monedă divisionară de coroane ar fi de 550 milioane coroane sau de circa 12 coroane de fiecare cap al populațiunei.

Față de celelalte state acest raport n'ar fi prea mare. Chestia monedei curente de argint ar fi rezolvată și s'ar evita pericolul, care amenință valuta noastră prin art. 10 al legii monetare, prin care se dă putere nelimitată de plată fiorinilor nostri de argint. Mai de parte s'ar micșora în mod corespunzător și lipsa de monede de aur și stocul metalic al Băncii nu ar suferi o reducere, care altfel ar fi necesară.

Până la începerea plăților în aur tesaurul Băncii se va mai fortifica încă prin însemnatul import de aur ce se așteaptă în viitor. Importul de aur din anul acesta este a se atribui marilor emisiuni de rentă cari au fost plasate mai ales în străinătate. A fost mai rentabil pentru bănci ca să importeze aur decât ca să vândă pretensiunile lor asupra străinătății. Cu alte cuvinte cursurile deviselor s'au mișcat la un nivel atât de scăzut încât pelângă toate speșele totuși a fost mai avantajos pentru bănci a importa aur și a ridica contravaloarea în bancnote.

Cu privire la spese trebuie să se amintească, că acestea sunt conform tabelelor ministeriului de finanțe următoarele: la monede în aur de 20 marce germane 0.5073 procente, considerându-se o proviziune de cumpărare de 0.10% (care însă adeseori se poate cruța) și un manco de greutate de 0.15%; la piese de 20 franci în aur 0.6488% (prima mișcat la un nivel atât de scăzut încât pelângă toate speșele totuși a fost mai avantajos pentru bănci a importa aur și a ridica contravaloarea în bancnote. 0.175%); la Sovereigns 0.554% (manco 0.175%). Într'un articol din „N. Fr. Presse“ directorul Kuranda ajunge la un calcul de spese mult mai mic, calculând la Sovereigns 0.23%, la Napoleoni 0.15% și la Eagles numai 0.41%.

La întrebarea intrucât este Banca păgubită prin aceste importuri de aur se dau adeseori răspunsuri de tot eronate și aceasta din lipsă de orientare asupra naturii mijloacelor de circulațiune și a situației pieței de bani.

Biletele pe cari le emite Banca contra aurului, ce i se furnizează, îi vor face Băncii concurență în piața de bani, numai până atunci, până când bonurile administrațiilor de stat se găsesc la bănci și acestea le ofer în piață. Mai departe este incorect când se susține că circulațiunea de bilete crește constant cu suma bancnotelor emise contra aurului. Din contră îndată ce circulația de chec și clearing va ajunge la prosperarea necesară circulațiunea bancnotelor va fi cu mult mai mică, decât cum este astăzi cu cele 1933 milioane coroane, iar prețul banilor se va urca îndată ce capitalurile guvernului se vor plasa în mod productiv în întreprinderi industriale etc. O recoltă splendidă cu un excedent de export de 200 milioane coroane nu înmulțește trebuințele de circulațiune. Prețul banilor din contră trebuie să se urce în urma unei recolte bogate mai cu seamă din următoarele două motive principale: 1. din cauză că aceia cari cumpără recolta dela țeran se adresează pentru credite la bănci și 2. prin comanda agricultorilor se animează industria, ceea-ce mărește cererile de împrumut.

De aci urmează, că actuala liquiditate abnormă de numărare la băncile din monarchie nu poate să mai dureze decât scurt timp. Speșele importului de aur le poartă Banca austro-ungară, pentru-că escomptul ei suferă prin mijloacele de bani pe cari băncile de credit le pun la dispozițiunea pieței.

(După „Finanzielle und Assoc. Revue“.)

(Finea va urma).

#

La chestiunea băncilor populare.

Ca continuare a articolului sub acest titlu, publicat în N-rii 30 și 31 ai foii noastre, publicăm din același izvor următoarele:

IV. Procurarea mijloacelor de întreprindere.

Mijloacele bănești, de cari se servesc băncile germane pentru ajungerea scopului lor, constau:

- a) Dintr'un capital cotisat de membri;
- b) Dintr'un capital împrumutat de bancă cu garanția tuturor membrilor;
- c) Dintr'un fond de rezervă constituit din câștiguri net obținut la încheierea exercițiului.

Capitalul cotisat e foarte mic la băncile Raiffeisen. Până la anul 1876 el n'a existat de loc. Atunci Schulze-Delitzsch — fiind deputat — a făcut o interpelare la Reichstag și a acuzat guvernul de neglijență față de băncile fără cotisațiuni: „Statul ar păcătui — țice el — dacă ar mai tolera asemenea bănci, cărora le lipsesc cerințele fundamentale ale ori cărei întreprinderi te-meinice. El trebuie să interdică înscrierea la tribunal a acelor instituțiuni, pentru a nu da prilej la înșelarea publicului“.¹⁾

În urma acestei interpelări cotisațiile au fost impuse tuturor băncilor. Cum însă legea n'a fixat cât de mare să fie cotisația, ci a lăsat acest privilegiu pe sama administrațiunii băncii (adunarea generală, comitetul și consiliul de supraveghiere), sistemul lui Raiffeisen n'a suferit nici o modificare deși fusese lovit în principiul lui fundamental. Băncile au satisfăcut pretențiunile legii cerând dela membri să depună câte un capital... de 3—5 ori 10 lei! Ceva mai mult: au admis ca și acesta să poată fi depus în rate lunare de câte 1 leu.²⁾ Se înțelege dar că capitalul cotisat de membri într'o bancă Raiffeisen e foarte mic; la multe bănci nu atinge nici suma de 500 lei, pe când capitalul total de întreprindere se urcă la 20—30 mii lei. Motivul pentru care Raiffeisen a exclus capitalul cotisat nu e altul decât ca să înlăture pofta de dividende, ca astfel membrii să nu caute câștiguri bănești direct dela bancă. Dacă unii dintre membri ar avé capitaluri mari depuse, ar căuta să influențeze majoritatea adunării generale ca să fixeze dobânzi mari la împrumuturile pe care banca le acordă membrilor ei, ca astfel să obțină câștiguri mari. De aceea Th. Krauss — un fervent partizan al sistemului Raiffeisen — spune hotărîtor că „cel care voește să speculeze banii ca să câștige bani, n'are ce căuta în băncile Raiffeisen; aceste bănci urmăresc stêrpirea cămătarilor nu ajuto-rarea lor“.³⁾

Nu tot așa e în sistemul Schulze. Aci, partea cea mai mare a capitalului de întreprindere o formează capitalul cotisat. Acest sistem e mai potrivit pentru populațiunea industrială, pentru orașe și în general pentru țergoveți. Agricultură nu poate obține mare sprijin din organizațiunea aceasta întru cât se urmărește în primul rând câștig bănesc și nu înlesnirea creditului. Dimpotrivă, băncile Raiffeisen oferă mai multe avantaje micilor cultivatori, deși prin escluderea cu desăvârșire a cotisațiunilor neglijează a stimula spiritul de economie al membrilor. Poate că deprin-

¹⁾ Th. Krauss: Statistik und Beschreibung der Raiffeisen-schen Darlehnskassenvereine.

²⁾ Fr. W. Raiffeisen: Statutele-tip. § 29.

³⁾ Dr. Th. Krauss: Die Organisation der ländlichen Darlehnskassenvereine, pag. 7.

derea de a cruța banii, atât de înrădăcinată în poporul german, a făcut pe Raiffeisen să neglije a cuprinde în sistemul său mijloace, cari să corecteze și patima de risipă a altor popoare... O sporire a capitalului cotisat — fără a-l prea spori — e necesară pentru toate națiunile lipsite de spiritul economic, cari ar voi să localizeze sistemul Raiffeisen,

Capitalul împrumutat de bancă cu garanția tuturor membrilor formează partea cea mai mare a capitalului de întreprindere a băncilor Raiffeisen. Sătenii se obligă a răspunde solidar cu averile lor de toate sumele de bani pe care banca le-ar împrumuta de aiurea cu scop de a satisface necesitățile membrilor ei. Împrumuturile băncii se contractează de regulă cu dobânzi mici 3—4% și le oferă membrilor cu 4—5%.¹⁾ În asemenea condițiuni favorabile creditului, firește că nici odată nu se simte lipsa capitalului rulant în bancă și deci cotisațiunile membrilor pot lipsi fără a se aduce vre-o stînjnire în mersul regulat al instituțiunii.

Diferința între dobânda pe care o plătesc creditorilor săi și aceea pe care ea o percepe de la debitori, constituie venitul brut. La băncile Schulze acest venit e mult mai mare, fiind că ele percep dobânzi mari; alt-fel n'ar avé de unde plăti dividendele la capitalurile cotisate de membri, nici dobânzile cuvenite capitalurilor împrumutate de aiurea. *Băncile Raiffeisen nu plătesc dividende*, ci partea de câștig net rămasă, după ce s'au extras dobânzile la micile capitaluri cotisate și cheltuelile de administrație, se capitalizează ca fond de rezervă.

Fondul de rezervă e peatra unghiulară a organizațiunii Raiffeisen.²⁾ Constituirea lui se face astfel: La finele fie-cărui an, când se încheie bilanțul, se ia partea de câștig net și se capitalizează pe seama băncii. *Fondul de rezervă e proprietatea exclusivă a băncii* și nimeni, în mod singular, n'are drept asupra lui ori asupra vre-unei părți din el. Destinația lui este de a acoperi eventualele difiците ale băncii și sporirea lui se face anual până ce ajunge să precumpănească întreg capitalul rulant al băncii. Treptat cu aceasta, banca îngrijesc a stinge datoriile ei, ajungând astfel odată să lucreze cu capitalul său propriu. Când s'a atins acest scop, banca nu mai poate fi periclitată. Dacă fondul de rezervă a ajuns la o așa mărime în cât să depășească peste suma indispensabilă operațiunilor anuale ale băncii, adunarea generală are dreptul să dispună asupra dobânzilor procurate de el, precum și asupra câștigului viitor, în folosul comun, adecă să se întrebuițeze la clădirea bisericeii, școalei, facerea vre-unui pod, etc. În nici un cas nu se pot împărți dividende la membri.³⁾

În cas de disolvare și lichidare benevolă, fondul — fiind indivisibil și proprietate comună — este depus la *banca centrală din Neuwied* sau la alt institut de credit recunoscut de Stat, și se îngrijesc mai puțin de mărimea dobânzilor și mai mult de plasarea în mod sigur. În acest cas dobânzile se capitalizează la fond care *crește continuu atâta timp până se va înființa o nouă bancă alcătuită pe principiul statutelor Raiffeisen și pentru aceeași comună, sat ori parochie*. Indată ce aceasta s'a făcut, avutul desființatei bănci iminează celei noi.⁴⁾

Fondul de rezervă al băncilor Schulze se formează:

a) Din taxele de intrare ale membrilor.

b) Dintr'o cotă anumită luată din câștigul brut al societății.

Taxa de intrare de regulă este de 1 taler (3 lei 75 b.) pentru fie-care membru.¹⁾ Cota fondului de rezervă se stabilește de cătră adunarea generală și se înglobează la suma anterioară sporind-o până ajunge la un oare-care maxim fixat prin statute ori prin hotărârile ulterioare ale adunării generale.²⁾ Partea din câștig ce rămâne după-ce s'a extras cota fondului de rezervă, cheltuelile de administrație, plata comitetului administrativ³⁾ și dobânzile la sumele împrumutate de aiurea, se împărțesc capitaliștilor asociați ai băncii, sub formă de *dividende*.

Fondul de rezervă al băncilor Schulze e proprietatea membrilor și în cas de lichidare — dacă el depășește peste pasivul băncii — se împărțesc între membri.

* * *

Chestiunea *fondului de rezervă indivisibil* a atras asupra sistemului Raiffeisen cele mai înverșunate critici. Aceasta e partea pe carea adversarii săi au crezut-o mai slabă și de aceea s'au năpustit asupra-i cu acușiunile cele mai aspre. De sigur e o prea îndrăzneată invenție prin care Raiffeisen a asigurat trănicia sistemului său. Pe când în organizațiunea lui fondul de rezervă e un element de cimentare și durabilitate pentru bancă, în a lui Schulze dimpotrivă atîta poftele celor lacomi ca să-l împărtească ori de câte ori crește prea mare. Dacă, de pildă, o bancă are 30—40 ani vechime, fondul ei de rezervă poate ajunge cifra de 10—50 mii lei. Se înțelege că se vor găsi mulți poftitori cari să ceară lichidarea numai ca să poată obține câte-va sute de lei din fondul comun.

Băncile Raiffeisen, neadmițînd dividerea fondului la membri și declarându-l proprietate exclusivă a băncii, înlătură acele pofte periculoase. Ceva mai mult: faptul că fondul se păstrează neatins și se înmănează băncii ce s'ar înființa în aceeași comună, cu aceleași statute, îndeamnă tot-dea-una pe săteni să-și constituie banca și aceasta se face foarte ușor dacă are la dispoziția ei fondul de rezervă. Să nu se ignoreze apoi că o bancă Raiffeisen nu poate fi benevol disolvată *dacă numai 3 membri* se opun. Ea continuă să existe și celor nemulțumiți le rămâne deschisă calea retragerii, conform statutelor.⁴⁾

Ori cari ar fi argumentele teoretice pe care adversarii ideii fondului indivisibil le-ar opune practicei băncilor Raiffeisen, să se scie că nimic alt-ceva nu poate înfrana pofta membrilor de a pune mâna pe un capital strins pe nesimțite și tot-dea-una se vor ivi spirite cari vor cere distrugerea și lichidarea băncilor numai ca să poată lua o părticică cât de mică din averea comună. La băncile Schulze, fondul de rezervă în loc de ale asigura durata de veci, dimpotrivă întreține certele, pisma și ura între membri; tot-dea-una băncile acelea sunt amenințate să fie disolvate în urma intrigilor pismătăreților și poftitorilor la averea băncii.

Adăogînd la faptul că băncile Raiffeisen nu se pot disolva ușor, pe acela că fondul se păstrează ne-

¹⁾ Dr. Eug. Jäger: Der ländliche Personalcredit, pag. 171.

²⁾ Th. Krauss: Kritische Bemerkungen zu den Raiffeisenschen Kassenvereinen.

³⁾ Fr. W. Raiffeisen: Statutele tip. § 35, al. II.

⁴⁾ Dr. Th. Krauss: Die Organisation der ländlichen Darlehenskassen-Vereine, pagina 7, cap 5.

¹⁾ Băncile Raiff. nu percep nici o taxă de intrare.

²⁾ Schulze-Delitzsch: Die Vorschuss- und Creditvereine als Volksbanken (statutele societăților berlineze).

³⁾ Administrația băncilor Raiffeisen se face gratuit și onorific.

⁴⁾ Fr. W. Raiffeisen: Statutele tip., §. 38.

atins chiar într'un eventual cas de benevolă lichidare, putem pricepe pentru ce nici o comună care a ajuns odată să-și aibă banca ei nu mai poate fi bântuită de frica că rău-voitorii sătenilor ar reuși prin uneltiri și conruperi să le-o distrugă. Și siguranța este un punct temeinic la baza instituțiilor de credit.

După cât scim băncilor populare din România le lipsește fondul de rezervă. Aceasta o deducem din cele câte-va bilanțuri pe cari le avem la îndemână și în care nu se pomenește nimic despre vre-un fond aparte de cât despre capitalul cotisat. Firește că în fasa actuală a băncilor noastre nu poate fi vorba de vre-o comparație cu sistemele perfecționate și organizate din străinătate, dar e înțelept lucru ca să se ia oare-care măsuri barem în parte spre a nu se întâmpla vre-o catastrofă din care țărani să-și piardă micile lor economii depuse, căci ar fi destul să se ivească câte-va cazuri izolate de asemenea nenorociri ca apoi vestea rea să se lătasce peste tot locul și să vire frică și desnădejde în sufletul celor dela sate.

Mișcarea ar fi atunci compromisă pentru multă vreme. +

Asigurarea libelelor de deposit contra abuzurilor.

Chestiunea pe ce cale s'ar pute asigura libelele de deposit contra abuzurilor a fost în timpul din urmă foarte viu discutată, atât în presa de specialitate din țară, cât și în cea din Austria. Eată ce păreri desvoaltă asupra acestei chestiuni consilierul comercial Ig. Zucker, într'un articol recent publicat în „Neue-Freie-Pressen“:

„Cu ocaziunea unei spargerii întâmplată înainte cu câteva zile în Wieden s'a furat pe lângă o sumă însemnată de bani și un libel de deposit care deja la o oară după spargere a fost prezentat la cassa de păstrare, unde suma depusă s'a plătit celui ce a prezentat libelul fără nici o observare, perțându-și în modul acesta adevăratul deponent întreaga avere. Casurile în cari libelele de deposit se prezintă spre plătire din partea unor persoane necompetente sunt foarte dese.

Spărgătorii și hoții sciu deja, cât de lesne se pot ridica dela cassele de păstrare banii altora și în cronica judecătorilor furturile de felul acesta sunt aparițiuni foarte dese, iar cei păgubiți rămân numai cu mângâierea că hoțul își va căpeta pedeapsa. Dacă nu se poate pretinde dela judecătorii, ca să facă îmbunătățiri la o instituțiune rea, cu atât mai mult cade aceasta problemă în sarcina societăților interesate, cari se bucură de credit la publicul mare, administreză capitaluri străine și în urma acestora atrag la sine numărul disponibil al tuturor claselor sociale. Și dacă cassele de păstrare sunt responsabile pentru buna administrare a averilor străine, cu atât mai mult sunt obligate a garanta, că fără scirea și învoirea deponentilor, banii depuși la ele, nu se vor pute scoate și spre scopul acesta sunt datoare a lua toate măsurile de precauțiune recerute.

Aceasta preste tot nu se întâmplă. Cassele de păstrare liberează deponentilor asupra sumelor depuse câte un libel, în care confirmă primirea sumei; libelul, ce este drept, sună la nume, cassele de păstrare însă le rescumpără dela ori și cine, care le prezintă, fără a cerceta dacă prezentătorul libelului este identic cu

deponentul ori dacă banii se ridică cu învoirea acestuia sau nu. Cassa de păstrare se provoacă simplu la ș cutare al statutelor, conform căruia de proprietar al libelului se consideră ori cine, care prezintă libelul, neavând cassa de păstrare nici o responsabilitate.

Lucrul acesta este din punct de vedere juridic cu atât mai puțin admisibil, cu cât administratorul unei averi străine trebuie să ocrotească interesele celui-ce i-a încredințat averea spre administrare; de altă parte procedura casselor de păstrare este și necorectă, pentru-că libelul de deposit nu este un document la portor, ci unul, liberat asupra unui nume hotărit; prin urmare asupra libelului poate dispune numai purtătorul numelui respectiv. Un mijloc foarte simplu și sigur, prin care s'ar pute împedeca abuzurile cu libelele de deposit ar fi, ca cassa de păstrare să ceară subscrierea fie-cărui deponent, să o păstreze și banii să-i libereze numai celui ce-i prezintă o cuitanță provăduță cu subscrierea deja cunoscută cassei de păstrare; ori apoi ar trebui libelele de deposit astfel întocmite, ca pentru ridicări să se folosească o pagină separată, pe care proprietarul libelului să-și subscrie numele. În cazul acesta cassa de păstrare ar confronta deodată cu contul și subscrierea și întru cât cele două subscrieri nu ar consuna, ar refusa replătirea banilor. Dacă s'ar introduce o astfel de inovațiune, atunci proprietarul ilegal al libelului după-ce subscrierea deponentului îi este necunoscută, n'ar ave ce face cu libelul și deponentii ar fi pe deplin asigurați. În modul acesta se procede la Cassa de păstrare postală, unde nu poate dispune asupra banilor depuși decât numai însuși deponentul.“

Este evident că proiectul acesta nu este deplin corăspundător scopului ce se urmărește și reflecțiunile la articolul de sus nici n'au întârziat, căci eată ce s'a scris cu privire la acest obiect într'un alt număr al țiarului amintit.

„Măsură preservativă propusă de dl Zucker, de a se cere subscrierea fie-cărui deponent este neexecutabilă ori cel puțin nepractică; căci subscrierile se pot falsifica, deci abuzurile nu sunt cu totul eschise, de altă parte se poate întâmpla, ca în cursul anilor subscrierea cuiva să se schimbe, în care cas s'ar face greutăți la ridicarea banilor chiar și deponentului adevărat. Mai simplu și practic ar fi, ca cu ocaziunea celei dintăiu depuneri, deponentul să-și aleagă o „losincă“ și plătiri să se facă ulterior numai pe baza libelului și contra losincei stipulate.“

Vom continua în numărul proxim și cu părerile altora asupra acestei chestiuni, fără îndoială de interes și pentru băncile noastre, rezervându-ne a ne expune la urmă și noi părerea. †

Comerțul statelor balcanice.

Conform unei statistice oficiale apărute de curând în Bulgaria, importul și exportul statelor: România, Grecia, Sârbia și Bulgaria se prezintă astfel:

Anii	România	Grecia	Sârbia	Bulgaria
	milioane franci			
1900	496.9	232.0	120.5	100.3
1890	638.7	216.5	83.8	155.5
1887	580.4	234.5	72.6	110.4
1881	481.2	—	83.3	—

Conform datelor din vorbă exportul României și al Bulgariei au scăzut în anii din urmă; iar al Greciei și Sârbiei a crescut, dar în mod neînsemnat.

Importul și exportul în ultimii 20 de ani se prezintă astfel:

Anii	România	Grecia	Serbia	Bulgaria
Import				
milioane franci				
1900	216·9	129·9	54·0	46·3
1890	362·7	120·7	38·0	84·5
1887	314·6	131·8	36·4	64·7
1881	274·7	—	43·1	—
Export				
1900	280·0	102·0	66·5	53·9
1890	275·9	95·7	45·8	71·0
1887	265·7	102·6	36·1	45·7
1881	206·5	—	40·1	—

Cu excepțiunea anului 1900 bilanțul comercial al României și Greciei este pasiv, al Bulgariei și Serbiei oscilează.

Numitele 4 state balcanice stau în legături de comerț mai însemnate cu Germania, Anglia, Austro-Ungaria, Belgia și Franța.

În anii 1891—1900 (în Grecia în anii 1891—1898) au exportat în termen mediu:

	în România	în Grecia	în Serbia	în Bulgaria
Germania . . .	28·3%	—	12·2%	11·7%
Austro-Ung. . .	25·9 „	12·1%	56·8 „	32·6 „
Anglia . . .	20·9 „	27·3 „	10·0 „	22·2 „
Rusia . . .	—	21·2 „	—	—
Turcia . . .	—	12·2 „	—	11·9 „
Franța . . .	—	8·1 „	—	—
Germania . . .	—	7·4 „	—	—

În aceeași perioadă au exportat în termen mediu:

	în Belgia	în Anglia	în Aust.-Ung.	în Germania	în Franța	în Turcia
România	27·6%	26·6%	15·8%	12·5%	—	—
Grecia . . .	—	34·4 „	8·7 „	4·7 „	14·3%	7·8%
Serbia . . .	—	—	87·4 „	5·0 „	—	—
Bulgaria . . .	—	19·7 „	—	13·7 „	16·3 „	27·6 „

Asupra articolelor principale de import și export ale celor 4 state balcanice se dă următoarea tabelă (în milioane franci).

România.

	Import 1891—1900	Export 1891—1900
Produse textile	142·0	3·8
Fabricate de metal	77·4	3·2
Mărfuri coloniale	22·4	—
Produse de piele	14·7	1·8
Produse din lapte	6·0	4·7
Hârtie și fabricate din hârtie	9·8	—
Bucate, produse din bucate și conserve	5·5	223·4

Grecia.

	1891—1898	1891—1900
Produse agricole	37·2	41·9
Produse textile	22·1	—
Minerale și metale nelucrate	13·1	18·2
Produse din lapte	6·0	2·5
Minerale și metale lucrate .	4·5	3·3
Zaharicale	3·2	—
Hârtie și fabricate din hârtie	3·2	—
Unt și produse	1·0	5·3
Beuturi	0·2	6·—

Serbia.

	1891—1900	1891—1900
Produse textile	7·4	1·0
Metale	4·1	0·3
Mărfuri coloniale	3·6	—

Import 1891—1900 Export 1891—1900

Lână	3·4	—
Vestminte	2·7	—
Produse agricole	1·6	22·3
Beuturi	1·0	2·7
Animale și produse din lapte	0·5	23·2
Pei și cauciuc	3·1	2·9

Bulgaria.

	1891—1900	1891—1900
Produse textile	23·9	3·4
Metale și produse din metale	7·7	0·2
Mărfuri coloniale	6·3	0·2
Mașini, instrumente ș. a. . .	5·2	—
Pei și produse din piele . . .	3·9	2·1
Bucate și produse din făină	1·3	5·5
Produse din lapte	1·2	2·8
Animale	0·4	5·1
Drogherii	0·1	1·6

România, Bulgaria și Serbia exportează în preponderanță produse agricole și importează produse industriale. Numai Grecia importează cu preferință produse agricole, îndeosebi din Rusia. România exportează bucate în Belgia, Anglia, Austro-Ungaria, Germania și Franța; importează produse de bumbac și de lână din Anglia, Germania, Austro-Ungaria și Franța, mașini din Germania, Austria, Anglia și din America, iar zahăr din Austro-Ungaria. Grecia își exportează stafidele sale în toate țările Europei, olivele cu preferință în Rusia, vinul în Franța și Austria, argintul în Belgia, Anglia și Franța, ferul și manganul în Anglia și Holanda. Serbia și Bulgaria exportează cu preferință în Austro-Ungaria; din contră produsele textile le importează din Anglia, Germania și Austria, zahărul din Austria, mașinile din Germania, Austria și Belgia.

„Pest. Lloyd“ afirmă pe baza acestor date, că progresul economic al numitelor state este minimal; ele n'au isbit să desvolte nici o industrie și nu desfășură o viață economică mai bogată. Despre industria de zahăr a României țice, că face concurență industriei de zahăr austriace în Turcia și Bulgaria, dar și aceasta nu se poate susține de cât cu premii înalte, cari sunt spre povara fiscalului.

Statele balcanice sunt cât se poate de slabe față de statele europene și se găsesc în dependență economică de aceste. Încercarea României înainte cu 10 ani de a începe o luptă vamală cu Austro-Ungaria, a dus la toropire deplină pe rivalul mai slab.

O alianță vamală a statelor balcanice se impune; dar în urma contrastelor tot mai mari dintre aceste state la o astfel de alianță abia se poate cugeta în timp mai apropiat. r.

JURISDICTIUNE.

Membru însoțirii. Conform art. de lege XXVII din 1875 § 224, alineu ultimă, intrarea membrilor în sinul însoțirii se face pe baza unei declarațiuni în scris; de unde urmează că membru devine cineva numai, după-ce însoțirea a acceptat declarațiunea scripturistică resp. ofertul înaintat și că la împlinirea obligămintelor prescrise prin lege și statute, deci și la plătirea valorii părților fundamentale acurate, este obligat numai membru primit pe calea aceasta.

(Curia reg. Nr. 153/1902).

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 25 Septembrie 1902.

În urma sistării escomptului în piața liberă din partea Băncii Austro-Ungare discountul privat este în continuă creștere și a notat în zilele din urmă în Viena $3\frac{1}{8}\%$ — $3\frac{3}{8}\%$, ba chiar și $3\frac{7}{16}\%$, astfel că diferă de discountul oficial numai cu $\frac{1}{16}\%$. Cu toate acestea cererea de bani s'a mișcat, ca și înainte, în cadre foarte modeste. Băncile au efectuit prolongirile posturilor scadente cu $3\frac{1}{2}\%$ — $3\frac{3}{4}\%$. Se așteaptă cu încordare deciziunea din 26 crt. a directoriului Băncii Engleze. Atât în Viena cât și în Berlin părerea generală este, că urcarea etalonului este inevitabilă.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Conform raportului oficial al ministrului de agricultură dela 15 Sept. a. c. situațiunea se prezintă astfel:

În prima jumătate a lunii Septembrie timpul a fost uscat și cald; numai pe la sfârșitul acestei perioade a ploat în cele mai multe regiuni ale țării, fără însă a fi rășbit pământul cu umezeală. Treeratul s'a făcut cu înlesnire; dar arăturile numai cu greu. Sămănătul rapiței s'a întârziat și sămănatul secării s'a început numai în puține locuri. În urma uscăciunii, *cucuruzul* în general s'a dezvoltat nesatisfăcător și chiar dezvoltarea grăunțelor este defectuoasă; pe alocurea plantele au rămas cu totul fără grăunțe, icicolea însă s'au copt mai de timpuriu ca în alți ani, iar soiurile timpurii în partea cea mai mare sunt coapte și culesul lor s'a început. Tuberculele *cartofilor* în urma secetei au rămas îndărăt în dezvoltare. *Păstăioasele* dau un rezultat mijlociu sau slab. *Legumile și varza* au rămas îndărăt, îndeosebi prospectele recoltei varzei s'au deteriorat. *Meiul* a dat recoltă slabă; iar *hemeiul* și *tutunul* recoltă mijlocie. Seceta din urmă a fost nefavorabilă și *napilor de nutreț și de zahăr*. Cuantitativ recolta are să fie mai mică de cum se spera, dar cualitativ are să fie bună. *Trifoiul, luțerna, mohorul, cucuruzul de nutreț* și peste tot *otăvile* s'au dezvoltat aproape pretutindenea nefavorabil din lipsa de ploaie. *Otăvile* au dat recoltă slabă. *Pășunile* în puține locuri sunt în stare corespunțătoare. Situațiunea *viilor și poamelor* încă s'a deteriorat din cauza uscăciunii; ceste din urmă sunt năpădite de insecte și doborâte de furtuni locale.

În *Austria*. Raportul oficial dela 15 Septembrie a. c. asupra situațiunii sămănăturilor este următorul:

Recolta cerealelor din acest an peste tot este satisfăcătoare atât cualitativ cât și cuantitativ. *Orzul* a suferit mai mult din cauza timpului nefavorabil. *Ovėsul* a dat o recoltă bună mijlocie. *Cucuruzul* a suferit din cauza căldurilor; totuși fiind timp favorabil în viitor se poate spera recoltă satisfăcătoare. *Cartofii* în cele mai multe regiuni vor da recoltă bună. *Napii de zahăr* au rămas îndărăt în cele mai multe districte; prospectele recoltei *napilor de nutreț* sunt favorabile. *Viile* vor da recoltă bună numai în Tirolul sudic. *Poamele* dau o recoltă nefavorabilă. *Sămănătul cerealelor de toamnă* s'a întârziat mult. *Secările* sămăntate de timpuriu sunt frumoase. Situațiunea rapiței este satisfăcătoare pretutindenea.

În *România*. Dela 6—15 Sept. n. a fost timp bun, cald, urmat de ploi aproape în întreagă țeara. După ploaie s'au făcut însemnate sămănturi de rapiță, și în multe locuri s'au sămăntat *cereale de toamnă* și s'au făcut *ogor* pentru sămănturi de primăvară. *Porumbul* este parte bun, parte mediocru, iar cel sămăntat târziu în stare proastă. *Pășunile* de asemenea sunt parte bune, parte mediocre și parte în stare proastă. În unele locuri *viile* au fost atinse de mană și floxeră; cele replantate cu viță americană promit recoltă satisfăcătoare. Peste tot viile vor da o recoltă mediocră, asemenea și *pomi*. Pe alocurea a cădut grindină.

În *America*. Conform ultimelor sciri situațiunea *cucuruzului* s'a deteriorat din cauza gerului.

COMERCIU.

Creditul agricultorului și valorisarea bucatelor. Presidentul ligei agricultorilor ungari, contele Alexandru Károlyi a înaintat acum de curând guvernului un memorandum în chestia creditului mobil al agricultorilor și în scopul de a se organiza valorisarea bucatelor pe baza însoțirilor. În memorandum este relevat, că agricultorii se plâng, că creditul proprietarilor mijlocii este cu totul neorganizat. Această organizare s'ar pute face însă numai prin o acțiune mare, care prin regularea în același timp a chestiunii institutelor financiare din provincie să satisfacă toate trebuințele de credit ale proprietarilor mijlocii, să organizeze o legătură salutară între capital și pământ și care — după cinosura institutelor financiare ale naționalităților (?) — ar trebui să servească și scopuri politice. O astfel de acțiune firesce nu s'ar pute executa în scurt timp. De aceea ar trebui să se procedă mai întâi la luarea de măsuri nemijlocite. Aceste ar fi: înființarea însoțirilor de magazine prin întreprinderi comerciale și exarândarea ieftină a acelor, organizarea unui centru pentru controla acestor magazine și prevederea lor cu bani, o dispozițiune legislativă după modalitatea instituțiunii *Crédit agricole*, care ar ave să stabilească magazinelor dreptul de amanet pentru recolta ce este în prospect, în fine pentru satisfacerea creditului personal organizarea societăților de credit în legătură cu Banca austro-ungară. Pentru realizarea acestor pretensiuni ar fi de lipsă pe lângă sprijinul moral un ajutor de 5.000.000 K din partea statului. r.

CRONICĂ.

Bancnote nouă. Cu începere dela 20 Octobree a. c. se vor pune în circulațiune din partea Băncii Austro-Ungare biletele cele nouă à K 100, pe lângă retragerea din circulațiune a biletelor de câte fl. 100.

Expozițiunea industrială din Sibiu, — ce „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului” aranjează împreună cu „Reuniunea sodalilor români din Sibiu”, — se va deschide *Duminecă în 19 Octobree n. la oarele 11 a. m.* în sala cea mare din casa societății („Gesellschaftshaus”) și va sta la dispozițiunea publicului până *Duminecă în 26 Octobree n. 1902 la oarele 11 a. m.*, când se va face închiderea solemnă, cum și distribuirea premiilor.

Se primesc pentru expus:

1. Tot felul de obiecte de industrie de casă (țesături, cusături, covoare etc.) lucrate de femeile noastre.

Vor avé antăietate costumele întregi (bărbătesci și femeesci), care să represinte portul original obiceiuit din vechime în comuna respectivă.

De asemenea vor fi binevenite obiectele de industrie de casă (industria agricolă), pregătite de tărani cari nu sunt meseriași de profesiune. Aici aparțin tot felul de unelte și scule folosite în economia casnică atât pentru bărbați cât și pentru femei.

Obiecte din industria profesională.

2. Obiectele se vor trimite la adresa „Comitetului aranjeator al expoziției în Sibiu (Nagyszeben)“ din 10 până cel mult în 15 Oct. n. a. c. Spesele de transport le supoartă exponentul; comitetul aranjeator ia însă răspunderea pentru păstrarea în bună regulă a obiectelor primite.

Fie-care obiect are să fie provădit cu ședulă, ce va purta numele complet, caracterul (măestru, calfă, învățacel, etc.) și locuința exponentului, cum și eventuala indicațiune că obiectul respectiv e de vânzare (în care cas să se indice și prețul), se dăruiesce comitetului aranjeator pentru întemeierea unui muzeu industrial, etc. Calfele și elevii au să scrie pe ședulă și numele măestrului în al cărui atelier au lucrat obiectul. Pe țesături, cusături, etc. să se coase ședula cu numele exponentei.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Economul“, institut de credit și economii în Cluj.

Direcțiunea acestui institut s'a completat țilele trecute alegând membru în direcțiune pe dl Dr. Elie Dăian, protopop în Cluj.

Bau- und Boden-Credit-Bank din Șoproon.

Creditorii acestei societăți falimentate sunt convocați din partea judecătorului comisar-concursual pe 26 crt. la o conferință, pentru ca totalitatea creditorilor să ia o hotărâre cu privire la acceptarea ori neacceptarea concordatului încheiat între delegațiunea creditorilor și între fostii membrii ai direcțiunii și ai comitetului de supraveghiare.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 23 Septembrie 1902.

Grâu de Bănat (nou)	per 50 kg. vinde	6-80—	7-25
„ „ Tisa (nou)	„ „ „ „	7—	7-45
„ „ Pesta (nou)	„ „ „ „	6-90—	7-40
„ „ Alba-reg. (nou)	„ „ „ „	6-95—	7-40
„ „ Bacica (nou)	„ „ „ „	6-85—	7-25
Secară (nouă)	„ „ „ „	5-90—	6-25
Orz (nou)	„ „ „ „	5-15—	5-25
Ovės	„ „ „ „	5-55—	5-95
Porumb	„ „ „ „	5-60—	5-70
Rapiță	„ „ „ „	9-70—	10—
Untură de porc B.-Pesta	„ „ „ „	—	75-50
Slănină (clisă)	„ „ „ „	62—	66-50

Bursa de Bucuresci.

Cursul din 23 Septembrie 1902.

Renta amort. 1881 de 5%	vinde Lei	99 ¹ / ₂
„ „ internă 5%	„ „ „	—
„ „ 274 mil. 4 ⁰ / ₁₀₀	„ „ „	87 ³ / ₄
„ „ 1898 4 ⁰ / ₁₀₀	„ „ „	88
Fonciare rurale 5%	„ „ „	99 ¹ / ₈
„ „ 4%	„ „ „	88 ¹ / ₂
Scris. fonc. urb. Bucuresci 5%	„ „ „	88 ³ / ₄
„ „ Iași	„ „ „	82

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 23 Septembrie 1902.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
Datoria publică comună.			
5	Renta unit. Bancnote, Mai, Nov., 16 ⁰ / ₁₀₀ dare	101-35	101-50
5	„ „ arg. Ian., Iulie. 16 ⁰ / ₁₀₀ „	101-20	101-50
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20 ⁰ / ₁₀₀ „	190—	190—
5	„ „ 1860 à fl. 500— „ 20 ⁰ / ₁₀₀ „	152-75	153-50
5	„ „ 1860 à fl. 100— „ 20 ⁰ / ₁₀₀ „	185-50	187—
—	„ „ 1864 à fl. 100— „ 20 ⁰ / ₁₀₀ „	254—	254—
Datoria publică austriacă.			
4	Renta austr. aur., scut. de dare	121-30	122—
—	„ „ Cor.	100-25	100—
3 ¹ / ₂	„ „ de invest.	92-65	—
Datoria publică ungară.			
4	Renta ung. aur. scut. de dare	120-25	120-70
4	„ „ Cor.	98-20	—
4 ¹ / ₂	Impr. C. ferate d. a. 1889, aur. „ „ „	—	—
4 ¹ / ₂	„ „ „ 1889, arg. „ „ „	—	—
4 ¹ / ₂	„ „ „ 1876, aur.	—	—
—	„ „ ung. cu premii à 100 fl.	207-50	208—
4	„ „ p. regul. Tisei sc. de dare	162-60	163-50
4 ¹ / ₂	Oblig. ung. de regalii	101-65	—
3	Impr. p. regul. Porții de fier	87-40	88-50
4	Oblig. rurale croato-slavone	—	98-50
4	„ „ ungare	98-50	99—
Alte datorii publice.			
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	108—	—
5	Obl. Soc. Temeș-Bega	98-25	98-50
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	107-50	—
3	„ „ sârbesci à 100 fr.	92—	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. ture. à 400 fr.	116—	—
—	Impr. bulgar 1889	109-75	111-75
Scrisuri fonciare și a. a.			
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	98-45	—
3	„ „ „ „ cu premii, 1880	268—	—
4 ¹ / ₂	Banca austro-ungară	101-25	101-25
4	„ „ „ „	101-25	101-25
4 ¹ / ₂	Banca comerc. ung. Pesta	101-50	101-50
4 ¹ / ₂	Obl. com. ung., Pesta, amort.	106-25	106-25
4	„ „ „ 50 ¹ / ₂ ani	98—	101-50
4	„ „ Casei de păstr., cap., Pesta	96-30	97-50
4 ¹ / ₂	Inst. de credit fonciar ungar	99-15	—
4	„ „ „ „	98-75	99-50
5	Banca hipotecară ungară	101-60	102—
4 ¹ / ₂	„ „ „ „	101-80	102—
4	„ „ „ „ cu premii	257—	127—
4 ⁰ / ₁₀₀	Casa de păstrare regnic. Pesta, 50 ani	97—	98—
5	Albina, Sibiu	—	102—
4 ¹ / ₂	Cassa de păstrare Sibiu, em. IV.	—	101-70
4 ¹ / ₂	Inst. de credit fonciar Sibiu, em. VI.	—	101-50
Losuri.			
	Basilica, à fl. 5—	20-10	21-50
	Credit, à fl. 100—	432-50	434—
	Clary, à fl. 40— v. c.	208—	—
	Soc. p. Navig. Dunăreană, à 100 fl. v. c.	—	—
	Buda, à fl. 40—	202—	205—
	Pálffy, à fl. 40—	194—	198—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	55-70	57—
	„ „ ungară, à fl. 5—	28-60	29—
	Rudolf, à fl. 10—	77—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	247—	—
	Salzburg, à fl. 20—	85—	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	280—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	430—	—
	Triest, à fl. 50—	250—	—
	„Jó sziv“, à fl. 4—	—	10-50
Valute.			
	Galbini austr. sau ung.	11-40	11-40
	„ c. reg.	11-34	11-34
	Napoleond'or (20 frei sau 8 fl. v. a.)	19-10	19-10
	20 Marce germ. aur	23-49	23-49
	5 ruble rusesci	—	—
	Bilete germ. 100 M.	117-25	117-25
	„ franc. 100 Fr.	95—	95—
	Ruble, bilete, 100	254-75	254-75
	Lei românesci, 100	—	—